

Nr 61

Hotell- och Restauranganställdas Förbund

mot

**Hotell- och Restaurangarbetsgivareföreningen och
Finansaktiebolaget Markia i Malmö.**

En arbetstagarare har avskedats under sådana omständigheter att ej ens saklig grund för uppsägning förelegat. Fråga om det allmänna skadeståndets storlek. Tillika fråga huruvida ett för arbetsgivaren bindande kollektivavtal uppkommit genom en överenskommelse i ett justerat protokoll samt om varselskyldighet enligt lagen om anställningsskydd förelegat.

7§, 18 §, 29 §, 31 § och 38 § lagen (1974:12) om anställningsskydd

Finansaktiebolaget Markia är med verkan fr o m den 1 mars 1977 medlem i Hotell- och Restaurangarbetsgivareföreningen och är därmed bundet av det kollektivavtal som gäller mellan föreningen och Hotell- och Restauranganställdas Förbund.

Bolaget övertog fr o m den 1 december 1976 restaurangen Åke Hans i Lund från konkursboet Åke Hans AB.

Förbundets medlem Ruth H, född 1931, har arbetat som servitris vid restaurangen sedan 1971. I samband med att bolaget övertog restaurangen anställde bolaget bl a Ruth.

Genom en den 26 februari 1977 daterad handling, som överlämnades till Ruth samma dag, uppsades hon från sin tjänst som servitris hos bolaget med 26 februari 1977 som sista arbetsdag.

Förbundet har vid arbetsdomstolen väckt talan mot bolaget och arbetsgivareföreningen och bl a gjort gällande att Ruth avskedats från sin anställning utan att ens saklig grund för uppsägning förelegat. Förbundet har, såsom talan slutligen bestämts, yrkat att arbetsdomstolen förpliktar bolaget att utge

1. allmänt skadestånd för det ogrundade avskedandet med 15 000 kr till Ruth och 7 500 kr till förbundet,
2. allmänt skadestånd för åsidosättande av reglerna om motivering till

avskedandet resp om besvärshänvisning i 19 § andra och tredje styckena och om underrättelse till arbetstagaren i 31 § andra stycket lagen om anställningsskydd med 5 000 kr till Ruth och 2 000 kr till förbundet,

3. allmänt skadestånd för åsidosättande av varselregeln i 29 § första stycket andra punkten lagen om anställningsskydd med 5 000 kr till förbundet,

4. allmänt skadestånd för kollektivavtalsbrott med 5 000 kr till förbundet,

5. ränta enligt räntelagen på de angivna skadeståndsbeloppen från dagen för stämningens delgivande,

6. resterande lön till Ruth för tiden den 17 januari - den 26 februari 1977 med 881 kr 30 öre jämte ränta enligt räntelagen från den 28 februari 1977,

7. semesterersättning till Ruth för tiden den 1 december 1976 - den 26 februari 1977 med 568 kr 80 öre jämte ränta enligt räntelagen från den 28 februari 1977.

Förbundet har vidare yrkat rätt att senare föra talan om ytterligare ersättning avseende Ruths ekonomiska skada på grund av avskedandet, i den mån skadan är hänförlig till tiden efter dag för huvudförhandling i målet.

Förbundet har slutligen begärt ersättning för rättegångskostnader.

Hotell- och Restaurangarbetsgivareföreningen har under återopande av att tvisten uppstått innan bolaget beviljades medlemsskap i föreningen förklarat sig avstå från sin rätt att föra talan för bolaget.

Bolaget har avgivit svaromål och inställt sig till muntlig förberedelse. Bolaget har emellertid uteblivit från huvudförhandling i målet. På yrkande av förbundet har arbetsdomstolen enligt 4 kap 11 § andra stycket lagen om rättegången i arbetstvister företagit målet till förhandling och avgörande.

I avgivet svaromål och vid muntlig förberedelse har bolaget redovisat följande inställning till förbundets yrkanden under punkterna 1 - 7 ovan.

1. Yrkandet bestrids.

2. Yrkandet bestrids men det vitsordas att bolaget brutit mot 19 § tredje stycket och 31 § andra stycket lagen om anställningsskydd.

3. Bolaget medger skadeståndsskyldighet i och för sig, eftersom varselregeln inte iakttagits, men yrkar befrielse från eller jämkning av skadeståndet.

4. Yrkandet bestrids.

5. Ränteberäkningen vitsordas såsom i och för sig skälig.

6. Yrkandet bestrids.

7. Bolaget medger att utge ersättning för 1977 med 9 procent av 2 289 kr 70 öre, dvs 206 kr 07 öre samt med 9 procent på lön intjänad i december 1976 (lönebeloppet ej preciserat).

Till utveckling av sin talan har parterna i huvudsak anfört följande. För bolagets del redovisas vad bolaget anfört i svaromål och vid muntlig förberedelse.

Förbundet

Ruth har arbetat som servitris i 15 år. Hon anställdes år 1971 vid restaurang Åke Hans i Lund. Hennes arbetstid vid restaurangen uppgick till cirka 25 timmar i veckan, fördelade på fredag kväll, lördag kväll samt ytterligare en kväll i veckan. Sedan bolaget övertagit restaurangen den 1

december 1976 och också anställt Ruth från samma datum, var hon sjukskriven under hela december månad och fram t o m den 16 januari 1977 på grund av psykiska besvär. Hennes första arbetsdag i bolagets tjänst blev därför den 21 januari 1977.

När Ruth lördagen den 26 februari 1977 kom till sitt arbete, blev hon uppkallad till Christer Wahlgren, som för tillfället fungerade som restaurangchef. Han överlämnade ett skriftligt besked om att hon med omedelbar verkan uppsades från sin tjänst. Hon bad att få en motivering till avskedandet men Wahlgren vägrade henne detta. Han uppgav emellertid att hennes fackförening kunde få en närmare redogörelse för skälen till avskedandet, om hon så önskade.

Genom avskedandet kom Ruth i sådan psykisk obalans att hon sedan dess varit sjukskriven för psykisk insufficiens. Hon har ännu inte fått något nytt arbete men har på grund av sjukskrivningen inte heller förlorat någon inkomst.

Fram till dess Ruth blev avskedad den 26 februari 1977 hann hon arbeta under 13 kvällar.

Förbundet gör gällande att Ruth blivit avskedad under sådana omständigheter att inte ens saklig grund för uppsägning föreläggas. Vidare åsidosatte bolaget reglerna i anställningsskyddslagen om motivering till avskedandet (19 § andra stycket), besvärshänvisning (19 § tredje stycket), varsel till arbetstagarorganisationen (29 § första stycket andra punkten) och underrättelse till arbetstagaren (31 § andra stycket). Bolaget är genom detta skyldigt att utge skadestånd till Ruth och till förbundet.

Förbundet hade kollektivavtal med den tidigare ägaren av restaurangen, Åke Hans AB. I samband med övertagandet av restaurangen meddelade Markias verkställande direktör, Jan Blom, i ett informationsbrev till personalen den 24 november 1976, att bolaget som medlem i SAF iklädde sig de skyldigheter som åvilar en arbetsgivare. Personalen utgick därmed ifrån att bolaget var bundet av det sedvanliga branschavtalet.

I anledning av avskedandet av Ruth ägde en central förhandling rum den 28 april 1977 på Markias kontor i Malmö mellan förbundet och bolaget. Vid denna framkom att bolaget inte var medlem i någon arbetsgivareorganisation vid tidpunkten för övertagandet av restaurangen. Först med verkan fr o m den 1 mars 1977 blev bolaget medlem i Hotell- och Restaurangarbetsgivareföreningen .

I protokollet från denna förhandling, vilket justerades av direktören Jan Blom och ombudsman Arne Carlsson från förbundet, antecknades bl a följande.

---

§ 1

Det konstaterades att Restaurang Nya Åke Hans i Lund erhållit medlemskap i Sveriges Arbetsgivareförening för Hotell och Restauranger först fr o m den 1 mars 1977. Att ansökningshandlingen blivit fördröjd på grund av ombyggnad - vilket beklagades från VD:s sida - men att kollektivavtalets löne- och anställningsvillkor skulle gälla för de anställda från övertagandet av rörelsen. VD hänvisade till den skriftliga informationen, som lämnats till samtliga anställda (se bilaga 2).

§ 2

Parterna enades om att Ruths garantilön - med hänsyn till den reducerade arbetstiden 25 tim/vecka - skulle utgöra kr 2.025:- per månad, att den obekväma

arbetstiden utgjorde 77 timmar per månad x 4:50 = 346:50, att Ruths totala garantilön uppgick till kr 2.370:- per månad vid avskedandet.

Det kan i detta sammanhang framhållas att avsikten från början varit att restaurangen skulle drivas av ett fristående aktiebolag med firma Nya Åke Hans AB. Detta bolag har emellertid aldrig bildats eller registrerats.

Vid den centrala förhandlingen enades sålunda förbundet och Markia-bolaget om att kollektivavtalet mellan förbundet och arbetsgivareföreningen skulle gälla med retroaktiv verkan från den 1 december 1976. Förbundet hävdar att ett kollektivavtal funnits mellan förbundet och bolaget alltsedan detta datum. I och med att Jan Blom för bolagets räkning och Arne Carlsson för förbundets räkning justerade protokollet från den centrala förhandlingen fick överenskommelserna i 1 och 2 §§ i protokollet kollektivavtals status. Beräkningsgrunderna för Ruths garantilön överensstämmer helt med innehållet i riksavtalet, men 2 § utgör i och för sig ett fullständigt kollektivavtal mellan parterna.

Trots att Ruth sålunda var tillförsäkrad en garantilön om 2 370 kr i månaden har hon bara fått lön för tiden den 17 januari - den 26 februari 1977 med 2 289 kr 70 öre. Bolaget har därför ytterligare att utge 881 kr 30 öre för denna period. Dessutom har Ruth inte fått kollektivavtalsenlig semesterersättning för tiden den 1 december 1976 - den 26 februari 1977 med 568 kr 80 öre. Bolaget är skyldigt att till Ruth utge denna inestående lön och semesterersättning. Genom att bolaget inte utbetalt nämnda belopp har bolaget även gjort sig skyldigt till kollektivavtalsbrott och skall därför utge allmänt skadestånd till förbundet.

Bolaget

Ruth avskedades den 26 februari 1977 från sin anställning som servitris vid Restaurang Åke Hans i Lund. Som grund för avskedandet anför bolaget, att Ruth grovt har åsidosatt sina åligganden gentemot företaget genom ordervägran, olämpligt uppträdande mot såväl restaurangens gäster som dess befattningshavare, onykterhet i tjänst samt bristande samarbetsförmåga med arbetskamrater och arbetsledning. Bakgrunden till bolagets handlande är följande.

Fredagen den 4 februari 1977 arbetade Ruth tillsammans med tre andra servitörer i den sk restaurang Fakiren inom Åke Hans. Vid ettiden på natten anlände till restaurangen tre gäster från Hantverksföreningen i Lund. Gästerna anvisades ett bord, som betjänades av servitören Christos Nonnis. Efter cirka tio minuter kom ytterligare elva gäster från Hantverksföreningen. Dessa gäster placerades på Ruths station. De först anlända tre gästerna begärde att beredas plats intill sina nyligen anlända kamrater från Hantverksföreningen. Ruth ombads av tjänstgörande hovmästaren - Eva Kovacks - att duka fram för ytterligare tre personer. Ruth vägrade att följa ordern. Hovmästaren fick själv ombesörja dukningen. Då de tre gästerna skulle serveras, vägrade Ruth ånyo. Serveringen fick skötas av hovmästaren.

Till saken hör att bolaget arrenderar restauranglokalerna av Hantverks-

föreningen i Lund. Vidare är föreningens medlemmar stadigvarande gäster hos Åke Hans sedan mer än tjugo år tillbaka.

Efter kvällens arbete tilldelades Ruth i närvaro av tjänstgörande hovmästaren av restaurangchefen - Christer Wahlgren - en skriftlig varning för ordervägran. Ruth vägrade att skriftligen erkänna mottagandet av varningen.

Lördagen den 19 februari 1977 tjänstgjorde Ruth enligt vaktschema på station tre i restaurang Fakiren. På stationen fanns en beställning för tjugo personer. Ungefär kl 22 beställde dessa mat och dryck. Sedan gästerna serverats, gick Ruth ut i serveringsgången och skrev oombedd ut notan, vilken överlämnades till de ätande gästerna. Dessa tog synnerligen illa vid sig, och de påkallade hovmästarens uppmärksamhet. Till hovmästaren förklarade gästerna, att de naturligtvis skulle betala för sig, men att de först ville äta. Hovmästaren - Eva Kovacks - beklagade det inträffade och försäkrade gästerna att dessa självfallet skulle få äta färdigt, innan de avkrävdes betalning. Hovmästaren tillsade Ruth att låta gästerna äta i fred och vänta med att avkräva dem betalning.

Cirka fem minuter senare uppstod en högljudd diskussion vid station tre. Då hovmästaren anlände dit hade flertalet gäster rest sig upp. Två gäster var inblandade i ett häftigt meningsutbyte med Ruth. Gästerna upplyste hovmästaren att Ruth - trots hovmästarens tidigare försäkran - åter hade avkrävt dem betalning, innan de hade ätit färdigt.

Hovmästaren bad då Ruth att lämna serveringslokalen och bege sig till personalrummet och lugna ner sig. Ruth vägrade att följa anmaningen. I stället tilltalade hon inför gästerna hovmästaren i grova ordalag, och hon kallade gästerna för bl a svin. Gästerna vid stationen reste sig för att gå. Dessutom samlades andra gäster runt borden i station tre. Vikarierande restaurangchefen - Christer Wahlgren - tillkallades. Till honom yttrade Ruth med hög stämma: 'Dessa svin (gästerna) tänker smita från notan.' Jag fordrar att polis tillkallas." Restaurangchefen förde Ruth med sig till personalrummet och bad henne lugna sig. Christer Wahlgren uppsökte därefter gästerna och beklagade på företagets vägnar det inträffade. Gästerna bjöds på kaffe på företagets bekostnad.

Sedan gästerna vid station tre hade ätit och druckit, bad de i vanlig ordning att få betala. Hovmästaren vidarebefordrade gästernas begäran till Ruth, som emellertid vägrade att befatta sig med gästerna. Hovmästaren fick då själv överlämna notan, upptaga betalningen och överlämna pengarna till Ruth.

Efter arbetets slut tilldelades Ruth av restaurangchefen en skriftlig varning för ordervägran och för olämpligt uppträdande mot gäster och överordnade. Hon vägrade att mottaga varningen.

Vid två andra tillfällen under 1977 har Ruth tilldelats muntliga varningar för ordervägran. Vägran i dessa fall bestod i att hon underlät att duka av s k bordsryttare med säljande reklam från borden inom den station, där hon tjänstgjorde. Enligt 59 § i kollektivavtalet åligger det serveringspersonal att iordningställa samt hålla borden rena och snygga inom sina stationer.

Ruth har under sin korta anställningstid hos bolaget gjort sig skyldig till upprepad ordervägran. Denna vägran måste bedömas som allvarlig med hänsyn till dels att ordervägran skett i gästers närvaro och dels att hon trots flera varningar och tillsägelser inte vidtagit rättelse. Vidare har Ruth visat

synnerligen olämpligt uppträdande mot gäster och överordnade. Dessa har tilltalats i grövsta ordalag. Hennes agerande måste bedömas som i hög grad allvarligt för bolaget. Som restaurangföretag är detta synnerligen beroende av hur gästerna uppfattar restaurangen, dess personal, den atmosfär och den service som erbjuds. Det är uppenbart att bolaget kan skadas av händelser som de inträffade.

Enligt såväl anställda som arbetsledning har Ruth spritt osanningar om företaget och motarbetat arbetsfrämjande åtgärder. Ruth har dessutom visat sig sakna samarbetsförmåga såväl med avseende på arbetskamrater som arbetsledning. Hennes arbetsvägran har medfört att arbetskamraterna fått större arbetsbörda. Ruth har vidare beslagits med onykterhet i tjänst. Hon har luktat sprit i tjänsten och hennes tal har varit sluddrande.

Sammanfattningsvis gör bolaget gällande, att de angivna omständigheterna konstituerar inte bara saklig grund för uppsägning utan även saklig grund för avskedande. Då Ruth trots upprepade tillsägelser och varningar inte har förmåtts till att vidtaga ändring och rättelse, har bolaget icke ansett sig kunna behålla Ruth som anställd. Hon har därför avskedats.

Bolaget förnekar, att Ruth - som en direkt följd av avskedandet - kommit i sådan psykisk obalans, att hon fram till den 30 juni 1977 måst sjukskriva sig för psykisk insufficiens. Till saken hör att Ruth - enligt till bolaget ingivna läkarintyg, utfärdade av doktor John Tillgren i Malmö - varit sjukskriven för nervösa besvär för tiden den 6 december 1976 - den 16 januari 1977. I vad mån hon dessförinnan varit sjukskriven för samma besvär är inte bekant för bolaget.

Ruth begärde inte att bolaget skulle uppge de omständigheter, på vilka avskedandet grundades. Vid sådant förhållande och då bolaget vid förhandlingar med förbundet redovisade omständigheterna, har bolaget icke åsidosatt regeln i 19 § andra stycket lagen om anställningsskydd.

Bolaget förvärvade först den 1 mars 1977 ledamotskap i SAF. Vid detta förhållande och då bolaget inte tecknat avtal med förbundets avd 1 för tid Ruth varit anställd, har parterna inte varit bundna av kollektivavtal. Brott mot kollektivavtal - på sätt förbundet hävdar - kan därför inte ifrågakomma.

Bolaget åtog sig vid förhandlingen den 28 april 1977 att följa kollektivavtalets lönebestämmelser men i övrigt var bolaget inte bundet av kollektivavtalet före inträdet i SAF. Eventuellt kan sägas att ett privat avtal träffats 1977 mellan Ruth och bolaget, men detta avtal är inget kollektivavtal.

Beträffande Ruths anställningsvillkor kan framhållas, att hon var timanställd. Hon var sjukskriven hela december 1976 och ända fram till den 16 januari 1977. Hennes första arbetsdag hos bolaget var den 21 januari. Hon har haft viss timgarantilön jämte s k OB-tillägg. Bolaget hävdar, att den ersättning om 2 289 kr 70 öre, som totalt utbetalts till Ruth för år 1977, till fullo motsvarar då gällande kollektivavtals löneförmåner för den typ av anställda, som Ruth tillhörde.

Förbundet

Ruth har utan anmärkning skött sitt arbete på restaurangen fram till dess att bolaget övertog den. I samband med övertagandet förklarade Jan Blom för en representant för hennes tidigare arbetsgivare, George Martin, att bolaget inte ville ha henne kvar som anställd. Av någon anledning ogillade man tydligen från bolagets sida Ruth. Bolagets handlande den 26 februari 1977 bör ses mot denna bakgrund.

Förbundet förnekar att händelserna den 4 och 19 februari 1977 gått till på det sätt som bolaget påstått. Det är inte heller riktigt att samarbetssvårigheter förelegat eller att onykterhet förekommit. Ruth har inte heller fått varningar eller tillsägelser av bolaget. Bolagets uppgifter om antalet tillrättavisningar framstår som rena trakasserierna med hänsyn till Ruths korta anställningstid hos bolaget. Ruth har inte varit skyldig att avlägsna sig från bordryttare från borden.

Även om arbetsdomstolen skulle finna att bolagets påståenden är riktiga, har bolaget ändå inte haft skäl att skeda Ruth. Inte heller har saklig grund för uppsägning förelegat. Bolaget har haft kännedom om att Ruth varit sjukskrivnen på grund av psykiska besvär. Allt vad bolaget åberopat mot henne har hänt under en enda månad. Bolaget har inte vidtagit några korrekativa åtgärder.

Domskäl

I målet har förbundet hävdat att bolaget avskedat Ruth den 26 februari 1977 under sådana omständigheter att inte ens saklig grund för uppsägning förelegat.

Bolagets inställning är att bolaget har haft fog för att avskeda Ruth. Bolaget har som stöd för detta åberopat dels samarbetssvårigheter, dels att Ruth missbrukat sprit och att hon spritt osanningar m m och dels att hon vid två händelser den 4 och den 19 februari 1977 vägrat lyda order. Hon har vidare enligt bolaget visat synnerligen olämpligt uppträdande mot gäster och överordnade.

Vad först gäller bolagets påståenden om samarbetssvårigheter, spritmissbruk och spridande av osanningar har förbundet förnekat att sådant förekommit. Ruth har hörts i målet och bekräftat förbundets uppgifter i denna del. Hon har därvid uppgivit att hon över huvud taget inte förtär spritdrycker. Även George Martin och Susan Harris, såsom representanter för Ruths tidigare arbetsgivare, har blivit hörda. Dessa två har förklarat att några samarbetssvårigheter eller andra problem inte förekommit under deras beröring med restaurangen fram till den 1 december 1976 utan uppgett att Ruth skött sig oklanderligt i sitt arbete. Arbetsdomstolen har inte anledning att ifrågasätta riktigheten av George Martins och Susan Harris' uttalanden.

Redan på grund härav framstår bolagets uppgifter om att Ruth efter den 1 december 1976 misskött sig i dessa avseenden som föga trovärdiga. Och detta gäller särskilt när man beaktar att Ruth arbetat bara ett mindre antal kvällar åt bolaget före avskedandet. Med hänsyn härtill och till de uppgifter

Ruth själv har lämnat i målet har bolaget inte förmått styrka sitt påstående i denna del.

Bolaget har gjort gällande att Ruth den 19 februari 1977 uppträtt grovt olämpligt mot restaurangens gäster samt att hon den 4 och 19 februari 1977 gjort sig skyldig till upprepad vägran att lyda order och därför tilldelats skriftlig varning. Ruth har tillbakavisat bolagets påståenden. Hon har beträffande händelsen den 4 februari uppgivit att servitören Christos Nonnis fick förstå att servera de tre gästerna eftersom han redan hade påbörjat serveringen och att något bråk inte förekommit. När det gäller händelsen den 19 februari har Ruth anfört att gästerna var spritpåverkade och uppträdde olämpligt, att gästerna under middagen besökte bl a diskoteket i en annan del av huset, att det tidigare hänt att gäster gått utan att betala samt att hon med hänsyn till detta ville ha betalt av gästerna innan de hade ätit färdigt. Hon har vidare förnekat att hon fällt de yttranden som bolaget påstått.

I fråga om vad som inträffat vid de aktuella tillfällena föreligger således motstridiga uppgifter. Det är därför svårt att dra några säkra slutsatser om händelseförloppen. Ruths redogörelse vid huvudförhandlingen bör emellertid vinna tilltro framför bolagets uppgifter. Arbetsdomstolen finner vid sådant förhållande att några förseelser av påstådd art den 4 och 19 februari inte kan läggas Ruth till last.

På grund av det anförda finner arbetsdomstolen att bolaget inte haft fog för att skilja Ruth från hennes anställning vare sig med eller utan uppsägningstid. Bolaget är härigenom skyldigt att utge allmänt skadestånd till Ruth för den allvarliga kränkning som vållats henne genom det oriktiga avskedandet. Arbetsdomstolen bestämmer skadeståndet till 12 000 kr. Bolaget bör dessutom åläggas att utge allmänt skadestånd till förbundet på grund av avskedandet med 6 000 kr.

Bolaget har medgivit att bolaget åsidosatt anställningsskyddslagens regler genom att inte i beskedet om avskedandet ange vad Ruth haft att iaktta om hon velat göra gällande att avskedandet är ogiltigt (19 § tredje stycket) och genom att ej i förväg underrätta henne om det tilltänkta avskedandet (31 § andra stycket). Det är också utrett i målet att bolaget på Ruths begäran inte skriftligen uppgivit de omständigheter som låg till grund för avskedandet. Bolaget har även härigenom åsidosatt anställningsskyddslagen (19 § andra stycket). Bolaget bör åläggas att utge skadestånd för dessa förseelser med 5 000 kr till Ruth och 2 000 kr till förbundet.

Förbundet har vidare gjort gällande att bolaget underlåtit att varsla förbundet om det tilltänkta avskedandet av Ruth i enlighet med 29 § första stycket andra punkten anställningsskyddslagen. Bolaget har bestritt yrkandet om skadestånd men medgivit skadeståndsskyldighet i och för sig.

För att en arbetsgivare skall vara skyldig att varsla arbetstagarorganisationen enligt 29 § lagen om anställningsskydd fordras att ett kollektivavtal vid varseltidpunkten föreligger mellan arbetsgivaren och berörd arbetstagarorganisation. Varselskyldighet föreligger också under s k tillfälligt avtalslöst tillstånd. I målet har från bolagets sida förnekats att kollektivavtal fanns mellan parterna under den tid då varslet var aktuellt.

Den informationskrivelse, daterad den 24 november 1976, som överlämnades till de anställda i samband med att bolaget övertog restaurangen

anger att bolaget tog på sig sedvanliga arbetsgivareförpliktelser. Den är dessutom ställd till de anställda, inte till förbundet eller dess avdelning i Malmö. Genom denna skrivelse har något kollektivavtal inte träffats mellan bolaget och förbundet. Förbundet synes för övrigt inte ens ha velat göra gällande detta. I stället har förbundet hävdats att ett kollektivavtal träffades vid den centrala förhandlingen den 28 april 1977 och att detta kollektivavtal gällt retroaktivt från den 1 december 1976. Även om förbundets påstående i denna del är riktigt, något som arbetsdomstolen strax återkommer till, fanns inte något kollektivavtal vid varseltidpunkten. Det eventuellt senare träffade kollektivavtalet kan självfallet inte ges retroaktiv verkan i detta avseende. Eftersom utredningen inte heller ger vid handen att s k tillfälligt avtalslöst tillstånd förelegat, har någon varselskyldighet för bolaget inte funnits. Yrkandet om skadestånd för uteblivet varsel kan därför, trots att skadeståndsskyldigheten medgivits, inte lagligen bifallas.

Mellan parterna träffades vid förhandlingen den 28 april 1977 överenskommelse om att Ruth vid tidpunkten för avskedandet skulle vara berättigad till en garantilön om 2 370 kr i månaden. Av utredningen framgår att Ruth med hänsyn till denna lön har rätt att ytterligare utfå 881 kr 30 öre från bolaget för tiden den 17 januari 1977 - den 26 februari 1977. Bolaget har vidare vitsordat att Ruth inte fått någon semesterersättning för den tid som hon varit anställd hos bolaget. Utredningen visar att semesterersättningen uppgår till yrkat belopp. Yrkandena om utfående av lön och semesterersättning till Ruth skall därför bifallas.

Förbundet har slutligen påstått att bolaget gjort sig skyldigt till kollektivavtalsbrott genom att inte utbetala Ruths överenskomna lön och hennes semesterersättning.

Arbetsdomstolen övergår därför till att pröva om ett giltigt kollektivavtal träffats mellan parterna den 28 april 1977 med retroaktiv verkan från den 1 december 1976, dvs från tidpunkten för bolagets övertagande av restaurangen.

Till stöd för sitt påstående har förbundet åberopat ett protokoll från förhandlingen den 28 april 1977. I inledningen till protokollet finns antecknat följande.

Plats:	Finans AB Markias kontor i Malmö.
Närvarande för arbetsgivarparten:	VD Jan Blom och företagets juridiska ombud Bertil Jönsson, Restaurang Nya Åke Hans, Lund.
för arbetstagarparten:	Ombudsmännen Arne Carlsson och Bertil Holmqvist, Hotell- och Restauranganställdas Förbund.
Justering:	Att leda förhandlingarna utsågs juristen Bertil Jönsson, att justera protokollet VD Jan Blom och Arne Carlsson.

Av detta framgår att parter vid förhandlingen varit Markia och förbundet. Behöriga företrädare för parterna har varit närvarande vid förhandlingen och justerat protokollet. Av första paragrafen i protokollet framgår att bolaget avsett att tidigare än som skett ansöka om medlemskap i Hotell- och Restaurangarbetsgivareföreningen men velat reparera dröjsmålet genom att förklara att riksavtalets 'löne- och anställningsvillkor skulle gälla för de anställda från övertagandet av rörelsen'. Bolagets syfte med denna för-

klaring måste uppenbarligen ha varit att ikläda sig en rättsligt bindande förpliktelse under den avtalslösa tiden från övertagandet fram till dess bolaget skulle bli medlem i föreningen. På grund av det nu anförda föreligger ett kollektivavtal mellan parterna med retroaktiv verkan.

Genom att inte utbetala överenskommen lön och semesterersättning till Ruth har bolaget gjort sig skyldigt till kollektivavtalsbrott och är härför skadeståndsskyldigt gentemot förbundet. Skadeståndet bör fastställas till 2 000 kr.

Vid denna utgång i målet skall bolaget ersätta förbundet för dess rättegångskostnader.

Domslut

Arbetsdomstolen förpliktar bolaget att utge

1. allmänt skadestånd till Ruth med sjuttontusen (17 000) kr och till Hotell- och Restauranganställdas Förbund med tiotusen (10 000) kr jämte ränta å beloppen enligt 6 § räntelagen från den 23 september 1977 till dess betalning sker,

2. lön till Ruth med åttahundraåttioen (881) kr 30 öre jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 28 februari 1977 till dess betalning sker,

3. semesterersättning till Ruth med femhundrasextioåtta (568) kr 80 öre jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 28 februari 1977 till dess betalning sker.

Yrkandet om allmänt skadestånd till förbundet för åsidosättande av varselregeln i 29 § anställningsskyddslagen ogillas.

Förbundet förbehålles rätt att i mån av befogenhet i ny rättegång föra talan om ersättning åt Ruth för tid efter den 16 februari 1978.

Bolaget skall ersätta Hotell- och Restauranganställdas Förbund för rättegångskostnader med niotusensexhundranittiotre (9 693) kr, varav 6 000 kr i arvode och 3 693 kr i utlägg, jämte sex (6) procent ränta på 9 693 kr från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Dom 1978-04-05, målnummer A-227-1977

Ledamöter: Åke Bouvin, Birgitta Egenvall, Sven-Hugo Ryman, Gunnar Lindström (skiljaktig), Hans Forselius (skiljaktig), Göran Karlsson (skiljaktig) och Hans Hellers (skiljaktig).

Sekreterare: Bo Bylund

Ledamöterna Gunnar Lindströms och Hans Forselius' skiljaktiga mening

Det allmänna skadestånd som bolaget skall utge till Ruth såsom ersättning för den kränkning som vållats henne genom det oriktiga avskedandet bör bestämmas till 8 000 kronor. Allmänt skadestånd till förbundet på grund av avskedandet bör utgå med 4 000 kronor.

I anslutning till förbundets påstående att protokollet från förhandlingen den 28 april 1977 utgör ett kollektivavtal vill vi framhålla följande. Av 23 § medbestämmandelagen framgår att ett förhandlingsprotokoll kan fylla kraven på att utgöra ett kollektivavtal. För att så skall vara fallet måste emellertid vissa villkor vara uppfyllda. Ett sådant villkor är, att en avsikt från parternas sida att sluta kollektivavtal är för handen eller i varje fall att den ena parten haft en sådan avsikt och den andra parten rimligen bort inse att så var förhållandet (se SOU 1975:1 sid 798 och där åberopade rättsfall AD 1938:133 och 1951:52 samt proposition 1975/76:105 sid 373, jfr

även minoriteten i AD 1973:37). Skulle det nämnda syftet inte krävas skulle följden bli att flertalet förhandlingsprotokoll skulle vara att betrakta såsom kollektivavtal med därav följande rättsverkningar, något som knappast överensstämmer med den allmänna uppfattningen på arbetsmarknaden.

I förevarande fall finns enligt vår mening inte någonting i protokollets lydelse som tyder på en avsikt från parternas sida att sluta ett kollektivavtal. Tvärtom framgår klart av protokollets ingress att det är fråga om en sedvanlig tvisteförhandling i syfte att söka nå en uppgörelse i avskedandevisten rörande Ruth. I ingressen står nämligen under rubriken 'Saken' inledningsvis följande: 'Förhandlingarna var tillkomna efter skriftlig begäran av HRF:s Skånedistrikt och föranledda av att vår medlem 310310-4521 Ruth, servitris, anställd vid företaget i sex år, den 26 februari 1977 erhållit skriftligt avsked med omedelbar verkan (se bilaga 1)'. Det synes vidare, med hänsyn till att bolaget redan den 1 mars blivit bundet av riksavtalet för branschen, egendomligt om parterna den 28 april skulle ha avsett att sluta ett kollektivavtal, som till yttermera visso endast skulle ha retroaktiv verkan.

Enligt vår mening har något kollektivavtal icke kommit till stånd genom protokollet och bolaget har då ej heller gjort sig skyldigt till kollektivavtalsbrott genom att icke utbetala överenskommen lön och semesterersättning till Ruth. Yrkandet om skadestånd på grund av kollektivavtalsbrott skall därför ogillas.

Överröstade i dessa avseenden är vi i övrigt ense med majoriteten.

Ledamöterna Göran Karlssons och Hans Hellers' skiljaktiga mening

Enligt vår mening bör skadeståndet för den kränkning Ruth utsatts för genom det ogrundade avskedandet fastställas till 15 000 kr för hennes egen del och till 7 500 kr för förbundets räkning.

I övrigt är vi ense med majoriteten.